

(The National Interest, 28.09.2009)

Ослушкује ли председник Обама поруку немачких избора? Она је тако јасна, да јаснија не може бити: „Не - новим порезима“. Немачка је одлучно одбила заморне надрилекаре из Социјалдемократске партије, који су водили кампању за повећање пореза имућнима, и током последње четири године били млађи партнер Хришћанским демократама. Социјалдемократи су постигли најслабији резултат у историји Савезне Републике Немачке – свега 23%, док је партија Слободних демократа (FDP) постигла рекордних 14,6%. Хришћански Демократи су на једвите јаде прешли линију финиша са 33,9%.

Према томе, ови избори које су нашироко проглашавали досадним и незанимљивим, показали су се потпуно обрнутим. Са класичним програмом кресања пореза и ограничавања владиних прописа, Слободне демократе је у сјајну победу водио њихов председник Гвидо Вестервеле (Guido Westerwelle). Хришћански демократа Ангела Меркел ће, у коалицији са Слободним демократима, остати на положају канцелара, али она није стварни победник ових избора. Победник је Вестервеле, који је зацртан да постане нови немачки министар спољних послова.

Ови избори потврђују један шири тренд у Европи, који је Малте Леминг (Malte Lehming), уредник берлинског *Тагешпигела (Tagespiegel)*, назвао „Крај социјализма у Европи“. Како је Леминг запазио, социјалистичке партије су имале неуспеха у Француској, Италији, Немачкој – а Енглеска је на реду. Засад, пакосно је запазио Леминг, Грчка има социјалистичку владу ^[1] : „а тамо су улични нереди“. Ови избори потврђују исправност Вестервелеове седмогодишње стратегије да се клони левице и усредсређује се на савез са конзервативним Хришћанским Демократима. Вестервеле је млад, динамичан и представља себе као неку врсту немачког Барака Обаме.

Као гост Фондације Фридрих Науман (Friedrich Naumann Foundation) ^[2], која је ове недеље организовала једну студијску групу, имао сам прилику да из прве руке посматрам изборно рвање. У четвртак, на последњем предизборном збору Слободних демократа у Штутгарту, Вестервеле је зрачио поуздањем док се суптилно подсмевао левичарима који су покушавали да му прекидају говор. Упадљиво је до које мере је левица остала снажна у Немачкој. Вестервеле је казао да „нисмо ујединили [Немачку]

како бисмо допустили социјалистима и комунистима да се врате на власт“. Приметио сам свом пријатељу Викторину Матусу (Victorino Matus), уреднику недељника *Стандард* (Standard), који је годинама пратио немачку политику, да је упадљиво да чак и после двадесет година учествујеш у изборима против комуниста. Казао ми је: „Осврни се унаоколо“. Био је у праву. Они који су протестовали махали су црвеним заставама.

Једна од главних снага која је ометала социјалдемократе био је пораст партије назване „*Ди Линке*“ („Die Linke“)

, или „лева партија“ која се састоји од некадашњих источнонемачких комуниста и Оскара Лафонтена (Oskar Lafontaine), ранијег шефа Социјалдемократске партије. Лева партија је у изборима надмашила Зелене и задобила 12,4% гласова. Кроз неколико година ће вероватно доћи до неке врсте споја Леве партије и социјалдемократа. Али, засад, социјалдемократи морају да се одлуче да ли да крену улево, или да покушају да уграбе део из главнине бирачког тела.

Вестервеле је више него јасно изнео да Слободни демократи представљају средњу класу и стабилност. Недељу дана пред изборе, интуитивно мудро је искључио савез са зеленима и социјалдемократима. У недељу, у Берлину, на постизборном пријему Слободних демократа, Александер Ламбсдорф (Alexander Lambsdorff), члан Европског парламента, који је раније службовао у немачкој амбасади у Вашингтону и који је озбиљан кандидат за повратак у Берлин на високи положај у Министарству спољних послова, овако је полушалајиво објаснио резултате избора: „либерали су спасли конзервативце“. Тиме је циљао на то да, без помоћи либерала, Хришћанско-демократска странка никако није могла остати на власти.

Чињеница је, без увијања, да су Хришћански демократи под Меркеловом, која је слаба у кампањама, постали – што Немци кажу „социјалдемократизовани“. Економска политика те странке се једва може разлучити од оне социјалдемократске. Меркеловој ће рад са Слободним демократима бити далеко сложенији од оног у савезу са социјалистима. Она је већ назначила да не жели потпуну промену пореског система и да ће бити „канцелар свих Немаца“. Насупрот томе, Слободни демократи морају да покажу неке резултате, јер ће им иначе успех знатно опасти на следећим изборима. Они одбијају даље регулисање финансијског тржишта и желе да смање порезе. Није баш да Слободни демократи желе да потпуно распоре социјално-тржишни модел Немачке, али било каква реформа ће изазвати гласне протесте превасходно левичарске штампе и универзитетске јавности, који воле да Слободне демократе приказују као тврђаву хладних, безобзирних представника слободног тржишта.

Меркелова ће, као неко ко ограничава ексцесе Слободних демократа, тежити да се смести у средину. Али, са скоро 15% гласова, Слободни демократи ће бити довољно моћни, а њихов члан – финансијски експерт Херман Ото Солмс (Hermann Otto Solms) ће бити на челу Министарства финансија. Он је већ сачинио свеобухватни план за смањивање федералног дефицита и снижавање пореза. Усто, могуће је да ће се кроз годину-две, Меркелова суочити са побуном у редовима сопствене партије. Њен бедни резултат је већ проузроковао гунђање у редовима партије, која је ионако никада није претерано волела. Они који се с њом не слажу воле да је називају „Мути“ („Mutti“) – или „мајчица“. Заступајући све – како кажу – она не заступа ништа.

Ако је економска политика зрела за неке драстичне промене, спољна политика није. Како испитивања јавног мњења редовно показују, 70% Немаца је против рата у Авганистану и желели би да Немачка оданде повуче своје снаге. До сада је само Лева партија јавно дала подршку повлачењу. Тема Авганистана је током кампање била табу – оно што су најважније партије одбиле да ставе на дискусију. Са Вестеревелеом, као министром спољних послова, Немачка ће следити проамерички курс. Партијски представник за јавност, Роберт фон Римша (Robert von Rimscha), који ће вероватно такође прећи у то Министарство, написао је књигу у којој хвали амерички модел. Да је левица тријумфовала у Немачкој, Обама би се вероватно суочио са још једном спољнополитичком дилемом: могућим немачким повлачењем из Авганистана.

Међутим, за Слободне демократе, који су славили у улици Унтер ден Линден (Unter den Linden), то је, једноставно, било време тријумфа. Док се шампањац точио, једина дисонанца је дошла од стране тројице новинара фанатично националистичког недељника *Јунге Фрајхајт* (*Junge Freiheit*) – *Млада слобода*, који су се у шатор ван главне зграде повукли „на цигар дувана“. Уредник

Јунге Фрајхајта

, Матијас Бекерман (Matthias Baekermann) и његови пајташи су били флегматични о резултатима. Један је рекао: „Ништа се неће променити.... па, можда нешто мало у економској политици“. Ипак, изгледа да је јасно да је, припремајући прославу двадесетогодишњице пада Берлинског зида, 9. новембра, Немачка учинила још један одлучујући раскид са социјализмом.

Јакоб Хајлбрун (Jacob Heilbrunn) је старији уредник *Нешенел Интереста* (senior editor at *The National Interest*)

)

(Превод: **Василије Клефтакис**)

[1] За овај *новинарски шламперај* заиста се може применити лепа италијанска изрека „*S i non e vero, e bon trovato*“

(мада није истина, добро је измишљено), јер – бар за сада, до ванредних избора 9.10.2009. г. – у Грчкој је на власти Нова демократија Костаса Караманлиса, противника социјалиста, а социјалисти су у опозицији. (Прим. прев.)

[2] *Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit*: Либерална политичка фондација, тесно повезана са немачком партијом Слободних демократа и Либералном интернационалом. Седиште јој је у Потсдаму – иронично, адреса јој је у улици Карла Маркса, бр. 2. (Прим. прев.)